

Kam pelje vladna kriza?

Kriza italijanske vlade se še ni zaključila. Ko to pišemo, vse kaže sicer, da bo predsednik Saragat zaupal nalogo za sestavo nove vlade poslancu Aldu Moru in da bo ta mandat tudi sprejel, vendar še ni povsem gotovo, da bo Moro svojo nalogo srečno izpeljal do konca.

Kamen spotike je še do pred nekaj dnevi bil, kot znano, bivši ministrski predsednik in prvak demokristjanske struje »ljudske sredine« Scelba, ki bi po sklepu vodstva krščansko-demokratske stranke moral postati minister v novi vladi. Temu pa so se odločno uprli socialisti, ki so s polno podporo socialdemokratov in republikancev začeli zatrdjati, da Scelba ne more postati član vlade leve sredine, saj je znan kot njen odločen in nepopustljiv nasprotnik. Njegova prisotnost v vladi bi po mnenju socialistov pomenila premik na desno. Mislimo pa, da to ni glavni vzrok tako odločnega stališča socialistov, temveč da je pravi vzrok predvsem bojazen, da bi zaradi prisotnosti Scelbe v vladi bili socialisti izpostavljeni hudim napadom komunistov in ostrim kritikam tudi določenega dela lastnih pristašev. Socialističnim voditeljem se torej pri srcu predvsem koristi lastne stranke in menijo, da ne morejo dopustiti, da bi zaradi sestave bodoče vlade stranka tvegala nov razkol.

Po drugi strani je stališče demokristjanov tudi razumljivo, saj ne morejo dovoliti, da bi ji druge stranke diktirale, kateri nien predstavniki sme ali ne sme postati minister.

Zdi se, da so demokristjani našli izhod iz tega zapletenega položaja tako, da so ponudili Scelbi predsedstvo strankinega vsedržavnega sveta, v novo vlado pa naj bi vstopila dva pristaša njegove struje. Kaže, da so ostale stranke tako rešitev sprejele, vendar se s tem še niso odpravile vse težave. Socialisti baie zahtevajo zase eno izmed štirih ključnih ministrstev (notranje, zunanje in zakladno ministrstvo ter ministrstvo za javno šolstvo). Tako pravijo, da je Nenni pristal na vstop pristašev Scelbe v vlado s pogojem, da se niemu poveri zunanje ministrstvo. Veliko zagonetko dalje predstavlja bivši ministrski predsednik Fanfani, o katerem smo lahko prepričani, da se ne bo pustil mirno izločiti z vodilnih mest v stranki in vladi.

Toda tudi če se bo Moro posrečilo tako porazdeliti ministrska mesta, da bodo vse stranke zadovoljne, ni s tem rečeno, da bo kriza zaključena. Socialisti in ostali dve laični stranki namreč ponovno postavljajo v pravo program nove vlade in zahtevajo, naj se natančno določi, katere točke programa se morajo najprej izvesti. Vračamo se torej k vprašanju, o katerem se je zdelo, da so vsi že zdavnaj sporazumni.

Položaj je torej še vedno zapleten in kočljiv. Imamo vtis, da socialisti in socialdemo-

(Nadaljevanje na 2. strani)

POBUDE ZA MIR V VIETNAMU

Nadaljujejo se pobude za sporazumno rešitev vietnamskega spora v okviru Združenih narodov, na osnovi poziva papeža Pavla VI. preko nevtralecev. Francoski predsednik De Gaulle je v svojem odgovoru na pismo, katero mu je poslal 24. januarja severnovietnamski predsednik Ho Si Minh, ponovno izjavil, da bi bilo treba obnoviti mir v Vietnamu z izvedbo ženevskih sporazumov, ki jamčijo neodvisnost Vietnama s tem, da naj bi ta ostal popolnoma nevtralen. Ta odgovor pa je nekoliko nerazumljiv, ker je znano, da bi se udeležil Severni Vietnam nove konference o Vietnamu samo pod pogojem, da ameriške sile prej zapuste Južni Vietnam, česar v nobenem primeru ne mislijo storiti.

TITOVE POBUDE

Medtem se nadaljujejo tudi posvetovanja med vladami mnogih držav takojmenovane »tretjega sveta«. Kot se zdi, ima pri tem pomembno vlogo Jugoslavija in sam predsednik Tito, ki je pred kratkim poslal nekaj izrednih poslanstev v azijske in afriške države. Pretekle dni pa je sprejel na Brionih ganskega veleposlanika v Jugoslaviji, ki mu je prinesel pismo predsednika Nkrumah. Toda o rezultatih te jugoslovanske diplomatske akcije ne dajejo uradni jugoslovanski krogi nikakih izjav. Kot znano, se bo podal Nkrumah prihodnje dni na obisk v Severni Vietnam in na poti tja se bo sestal v Kairu s predsednikom Združene arabske republike Nasserjem. Verjetno je, da bo nesel — v tej ali oni obliki — s seboj kake posredovalne predloge držav »tretjega tabora« in sicer kot celote, ker je malo verjetno, da bi Jugoslavija in Egipt posredovala neposredno, saj imata v tem že siabe izkušnje. Jugoslavija pomeni za Kitajce nekaj takšnega kot rdeč prt za bika v areni, Egipt pa je dal prav pred kratkim vedeti, da se odreče nadaljnega posredova-

nja, ker je poslal Ho Si Ming Nasserju pismo, v katerem je pokazal, da zagrizeno in nepremakljivo vztraja pri svoji fiksnih ideji »štirih točk«, kar pomeni, da bi se pogajal šele potem, ko bi Američani že kapitulirali pred njim.

Možno je torej, da bosta Jugoslavija in Egipt sicer prispevala kaj bistvenega k novim predlogom in k novemu poskusu nevezanih držav za mir v Vietnamu, zlasti s tem, da sta razgibala v tem smislu »tretji tabor«, da pa sama ne bosta tvegala novega koraka pri Ho Si Minhu in novega neuspaha.

POBUDA ZDRUŽENIH NARODOV

V zvezi s papeževo pobudo so začeli s posredovalno akcijo tudi Združeni narodi, vendar njihovo posredovanje še ni zadobilo konkretne oblike. Zdi se, da bo potekalo med drugim preko Indije in v tej zvezi je zanimivo, da se je v sredo podal tja tudi ameriški podpredsednik Humphrey. Tako ni težko uganiti, da govori z indijskimi državniki predvsem o tem, poleg ameriške pomoči stradajočemu indijskemu prebivalstvu seveda. In ta ameriška pomoč je prav obilna ter edina lahko v kratkem času reši pred lakoto in smrtjo milijone Indijcev. Prav to pa na drugi strani zmanjšuje možnost, da bi mogla Indija veliko koristiti v posredovanju pri Ho Si Minhu, ker se bo zdelo, da predstavlja njeno posredovanje le preveč uslugo Washingtonu, tudi če to ni res.

Poleg tega je znano, da Kitajci prav grdo gledajo Indijo in da je že večkrat prišlo do spopadov med indijskimi in kitajskimi četami na Himalaji. Zato si od te strani ni obetati velikega uspeha v posredovanju za pogajanja in mir v Vietnamu, prej od strani »nevezanih držav«, čeprav so tudi tu možnosti za uspeh posredovanja vse prej kot velike.

POLOŽAJ V JUŽNOVZHODNI AZIJI

Podpredsednik Združenih držav Humphrey potuje po južnoazijskih državah, da bi tamkajšnjim vladam razložil ameriško politiko glede Vietnama in jih »utrdil« v odpor proti komunizmu, tako z ameriškim orožjem kot z dolarji. V torek je prispel iz Bangkoka v Karachi, da se je sestal s pakistanskim predsednikom Ayub Khanom. Spremljal ga je »leteči veleposlanik« Averell Harriman. Razen razgovorov o Vietnamu so govorili tudi o obnovitvi ameriške pomoči Pakistanu, ki je bila odpovedana, ko sta si Pakistan in Indija skočila v lase zaradi Kašmira, trije državniki pa so razpravljali tudi o izvajanju sporazuma, ki je bil sklenjen v Taškentu.

V sredo popoldne pa je Humphrey odpotoval naprej v Novi Delhi.

AMERIŠKA POMOČ TAJLANDIJI

A tudi že prej v Bangkoku in v laški perstolnici Vientiane je imel Humphrey važne razgovore. Tajlandija je za Združene države zelo važna kot zaveznica v južnovzhodni Aziji, ker leži v bližini Vietnama in ker ima na tamkajšnjem področju precejšen vpliv, tudi zaradi rasne sorodnosti vietnamskega in siamskega prebivalstva. Sama pa je tudi že ogrožena od komunističnega pronicanja s severa in vzhoda. Kitajske radijske postaje stalno pozivajo na

(Nadaljevanje na 3. strani)

RADIO TRST A

• NEDELJA, 20. februarja, ob: 8.30 Kmetijska oddaja; 9.00 Prenos sv. maše iz župne cerkve v Rojano; 10.15 Poslušali boste... Od nedelje do nedelje na našem valu; 11.15 Oddaja za najmlajše: »Ognjeni ptič«, pravljica (Felicita Vodopivec). Igrajo člani RO; 12.00 Nabožne pesmi; 12.15 Vera in naš čas; 15.00 Sanremo 1966; 15.30 »Voda«, vesele igra v treh dejanjih (Joža Vombergar). Igrajo člani RO; 17.15 Glasba tržaških skladateljev za komorne skupine; 18.30 Obletnica meseca: »Ob 100 letnici Benedetta Croceja«; 19.00 Dve sto let valčkov; 20.30 Iz slovenske folklorne - »Rado Bednarik«; »Pratika za drugo polovico februarja«; 22.10 Cerkevna in nabožna dela italijanskih skladateljev.

• PONEDELJEK, 21. februarja, ob: 11.35 Radio za šole (Oddaja za srednje šole); 12.15 Liki iz naše preteklosti: »Msgr. Jože Abram« (Rado Bednarik); 17.25 Radio za šole (Oddaja za srednje šole) - Ponovitev; 18.00 Ne vse, toda o vsem, radijska poljudna enciklopedija; 18.30 Francoske simfonične skladbe iz prejšnjega stoletja; 19.15 Poglavlja iz zgodovine slovenske književnosti - Vinko Beličič: »Gregorčičeve poezije«; 20.25 Georges Bizet: »Carmen«, opera v štirih dejanjih.

• TOREK, 22. februarja, ob: 12.00 Iz slovenske folklorne - Rado Bednarik; »Pratika za drugo polovico februarja«; 17.20 Italijanščina po radiu: Osnovni tečaj, 23. lekcija (Janko Jež); 18.30 Koncertisti naše dežele; 19.00 Plošče za vas, quiz oddaja, pripravil Danilo Lovrečič; 21.00 Pustna fantazija; 22.55 Nova glasba. Posnetki s VII. festivala sodobne glasbe v Benetkah.

• SREDA, 23. februarja, ob: 11.35 Radio za šole (Za I. stopnjo osnovnih šol); 12.15 Pomenek s poslušavkami, pripravila Marjana Prepeluh; 17.25 Radio za šole (Oddaja za I. stopnjo osnovnih šol) - Ponovitev; 18.00 Ne vse, toda o vsem; 18.30 Klavirska glasba; 19.15 Higiena in zdravje, pripravila dr. Rafko Dolhar; 19.30 Poje pevski zbor »Lipa« iz Bazovice, ki ga vodi Ubaldo Vrabec; 20.35 Marij Maver: »Srečanje«, nagrajena novela RAI; 21.00 Simfonični koncert, dirigira Aladar Janes. Približno ob 21.40: »Misli in nazori«.

• ČETRTEK, 24. februarja, ob: 12.00 Za smeh in dobro voljo, besedilo Danilo Lovrečič; 17.20 Italijanščina po radiu: Osnovni tečaj, 24. lekcija; 18.30 Klasiki moderne glasbe. Frank Martin: Mala koncertantna simfonija; 19.00 Pisani balončki, radijski tednik za najmlajše; 20.35 Z italijanskih festivalov popevk; 21.00 »Kean«, drama v petih dejanjih (Alexandre Dumas - Lelja Rehar). Igrajo člani RO; 22.45 Kvartet »Pro Arte«: violinista Ljudevit Čulumović in Branso Podreka, violist Miroslov Miletič, violončelist Bela Dragič.

• PETEK, 25. februarja, ob: 11.35 Radio za šole (Za II. stopnjo osnovnih šol); 12.15 Pomenek s poslušavkami, pripravila Marjana Prepeluh; 17.25 Radio za šole (Oddaja za II. stopnjo osnovnih šol) - Ponovitev; 18.00 Ne vse, toda o vsem; 18.15 Umetnost, književnost in prireditve; 18.30 Ob 10. obletnici smrti Marija Kogoja, pripravila Danijela Nedoh; 19.00 Slovenski znanstveni delavci s tržaške univerze - Ksenija Levak: »Lizin lik v Plemiškem gnezdu Turgenieva«; 19.30 Postna predavanja - Jakob Ukmar: Kreposti; 20.35 Gospodarstvo in delo. Urednik: Egidij Vršaj; 21.00 Koncert operne glasbe; 22.00 Iz zgodovine sodobnih političnih strank - »Umberto Segré: »Od plemiških nezadovoljstev do revolucionarnih klubov«.

• SOBOTA, 26. februarja, ob: 12.00 Lepo pisanje, vzori in zgledi mladega rodu (Ivan Theuerschuh); 15.00 Glasbena oddaja za mladino (Dušan Jakomin); 16.00 »Volan«. Oddaja za avtomobiliste; 16.30 Zgodbe druge svetovne vojne - Guelielmo Petroni: »Občutek svobode«; 17.20 Skala in ladja - komentarij o dogodkih na koncilu in v jubilejnem letu; 18.30 Iutišnji solisti. Primož Novšak, Mile Kosi, Ema Prodrik in Eva Novšak gojenci Srednje glasbene šole v Ljubljani; 19.15 Družinski obzorje (Ivan Theuerschuh); 20.35 Teden v Italiji; 20.45 Vokalni kvintet »Niko Stritof«; 21.00 Jezusovo javno delovanje, trpljenje in smrt. Sedem slik, ki jih je po Evangeliju napisala Tončka Curk. Prva slika: »Janez Krstnik pripravlja Jezusu noč«; 21.30 Vabilo na ples; 22.30 Koncerti za pihala in orkester.

Izdajatelj: »Novi list« d. z. o. z. • Glavni urednik: Engelbert Besednjak • Odgovorni urednik: Drago Legiša • Tiska tiskarna »Graphis« - Trst, ulica Sv. Frančiška 20 - telefon 29-477

Papež na obisku pri smetarjih

Papež Pavel VI. je obiskal v torek osebe smetarske službe rimske mestne občine. Imel je nagovor na delavce, ki so se zbrali v osrednji baraki podjetja za vzdrževanje snage v mestu, in jim je dejal, da hoče s svojimi obiski raznim kategorijam delavcev dokazati željo Cerkve, da bi dosegel poziv, ki ga je naslovil vesoljni cerkveni zbor na vse delavce sveta vsakega izmed njih.

Kot že prej pri svojem obisku pri delavcih nekega gradbišča, je papež tudi tokrat opozoril na bistveno sorodnost med pojmovanjem Cerkve in pojmovanjem moderne sveta, kar zadeva delo. Cerkev povzdiguje delo ne le zaradi njegove gospodarske

vrednosti, ampak predvsem zaradi njihove služnostne funkcije in njegove družbene koristnosti, je rekel. Delavci so papežu živahno ploskali. Po izmenjavi darov je papež zaključil svoj obisk z molitvijo, ki jo je molil skupaj z delavci smetarji.

LIBERALCI V AVSTRIJI

Pred enim letom se je ustanovila v Avstriji liberalna stranka, ki bo pri prihodnjih parlamentarnih volitvah postavila tudi svoje kandidate. Stranka nastopa s precej razboritim programom. V notranji politiki, pravi, se bo borila za čim večjo varčnost. Zato zahteva, naj se ukinejo plače vsem poslancem; prepove naj se tudi raba uradnih avtomobilov vsem državnim uslužbencem. Nadaljnja zahteva je odprava vseh ministrskih in poslanskih pokojnin.

V zunanji politiki pa postavljajo avstrijski liberalci kot poglavitno zahtevo, naj se v vseh nemških obmejnih pokrajinah utrdi nemška narodnost. Južnotirolsko vprašanje pa se mora po strankinem mnenju rešiti tako, da se Južna Tirolska priključi Avstriji ali da se vsaj izvede ljudsko glasovanje, ki naj pokaže, ali hoče ostati prebivalstvo pod Italijo.

Kam pelje vladna kriza?

(Nadaljevanje s 1. strani)

krati nategujejo do skrajnosti lok, ker si morda obetajo velik uspeh od napovedane združitve dveh strank, tako da bi lahko sami prevzeli vodstvo države. Če imajo takšne namene, pa je veliko vprašanje, če so njihovi politični računi stvarni. Odgovor na to vprašanje bi namreč dobili le po izidu novih državnozborskih volitev.

ZA DECENTRALIZACIJO ITALIJANSKE UPRAVE

Predsednik računskega dvora Carbone je izročil vladi poročilo o stroških dežel z rednim pravilnikom. Zadevo je preučil poseben strokovni odbor.

Proračunski minister Pieraccini je izjavil, da je študija o omenjenih izdatkih zelo važna, ker se bo zdaj mogoče lotiti reševanja velikega vprašanja deželnih uprav in decentralizacije, katero predvideva ustava.

Upamo, da se reševanje tega vprašanja ne bo preveč zavleklo.

ČUDNI POGOJI

Vodje komunističnih gverilcev v Venezueli so baje pripravljeni, da se pogajajo z vlado o pogojih premirja. Pripravljeni so izročiti vladi orožje in »seznam vseh pripadnikov tajnega gibanja v zameno za zagotovilo, da se njim samim ne bo nič zgodilo«, in za splošno amnestijo za vse politične prestopke.

Odprava vizumov med Italijo in Jugoslavijo

»Ljubljanski dnevnik« je objavil sporočilo svojega posebnega dopisnika iz Rima, da je mogoče za te dni pričakovati podpis sporazuma o ukinitvi vizumov za potovanja iz Italije v Jugoslavijo in obratno.

Sporazum naj bi začel veljati 1. marca.

Te ugodnosti pa bodo praktično deležni samo državljani Italije, kajti državljani Jugoslavije bodo kljub temu morali zaprositi za vsako potovanje za poseben — jugoslovanski povratni vizum, razen tistih, ki bodo imeli jugoslovanske vizume za večkratno potovanje v tujino. Slovenski tisk je že večkrat nastopil proti tej anomaliji, ki daje več pravic tujim državljanom kakor lastnim, vendar se oblasti v republiki Sloveniji opravičujejo (npr. nedavno v odgovor na neko »pismo bravca« v »Delu«), da zahteva povratne vizume jugoslovanski zvezni zakon, izdan v Beogradu, in da se ne da v tem pogledu nič storiti, dokler se ne spre-

meni ta zakon. Mislimo pa, da bi morale oblasti republike Slovenije zahtevati, da se odredbe tega zakona ukinejo, kar zadeva Slovenijo, ki je na treh straneh obdana s tujimi državami. Tako Italijani kot Avstrijci lahko danes svobodno potujejo v Jugoslavijo, kolikokrat in kadar hočejo, tudi dvakrat na dan, medtem ko je prebivalec republike Slovenije to onemogočeno zaradi tistega anahronističnega zakona, ki ga je očitno navdihnilo birokratsko nezupanje do državljanov.

Mi kot slovenska manjšina v Italiji smo živo zainteresirani na čimvečjem obiskovanju naših rojakov iz Slovenije, da ostanejo kulturni in drugi stiki med nami in matičnim narodom čimbolj živi. Tako pa gočivljamo, da sicer izginjajo vizumi, da pa se za prebivalce republike Slovenije vendarle v bistvu nič ne spremeni, dokler ostane v veljavi tisti zvezni zakon. V tem pogledu bi se morala Slovenija pač poslužiti svoje pravice do samostojnejšega ukrepanja in doseči, da pridejo tista določila zveznega zakona, ki so Sloveniji kot obmejni republiki očitno v škodo, čimprej iz veljave. Tega bi po našem mnenju pač ne bilo težko doseči in tako bi izginil še en ostarek zaviralnega birokratizma, proti katerega so začeli v Jugoslaviji precej odločen in — kot kaže — v nekaterih pogledih tudi učinkovit boj.

TEDENSKI KOLEDARČEK

- 20. februarja, nedelja: Leon, Levka
- 21. februarja, ponedeljek: Irena, Marcel
- 22. februarja, torek: Pust, Marjeta
- 23. februarja, sredo: Pepelnica, Marta
- 24. februarja, četrtek: Matija, Matko
- 25. februarja, petek: Saša, Zmago
- 26. februarja, sobota: Andrej, Porfirij

Ob milijonih „svetih“ krav stradajo

Prostranstvo indijske države se je dokaj časa zvijalo v političnih krčih. S severa grozijo preko Himalaje Kitajci, z vzhoda pa muslimanski Pakistanci.

Pred mesecem dni so se Indijci in njihovi vzhodni sosedje pobotali na sestanku v Taškentu. Komaj pa je Shastri pogodbo podpisal, je nenadoma umrl. Nevarnost je bila, da se pojavijo v Indiji nove težave pri izbiri Sastrijevega naslednika. K sreči se je velika večina parlamenta zedinila na osebo Indire Gandhi, ki menda edina predstavlja v tem trenutku enotnost Indije.

Toda tudi ta indijska voditeljica svetovnega slovesa stoji pred skoro nepremagljivimi težavami.

In to je lakota!

V deželi, kjer na gosto prebiva malo manj kot pol milijarde ljudi, se vsak dan bolj občuti pomanjkanje živeža. Prav ob nastopu nove ministrske predsednice je bila vlada prisiljena zmanjšati dnevni obrok riža na osebo. Iz protesta je vse delavstvo v zvezni državi Kerala zapustilo delo in nastali so nemiri.

Vlada se na vse načine trudi, da bi dobila žito iz tujine. Združene države pošiljajo že sedaj mesečno do 600.000 ton žita v Indijo. V teku so tudi pogajanja z Egiptom in Burmo za dobavo žita in riža, okoli 200.000 ton.

Po uradnih izjavah pa bodo tudi te dobave pomagale le malo, ker so potrebe prevelike. Vlada se s strahom sprašuje, kaj bodo storile milijonske množice, če bo postalo pomanjkanje živeža še hujše.

Zanimivo je, da je po statističnih podatkih na vsem svetu okrog 690 milijonov krav, od tega 215 milijonov — torej skoro tretjina samo v Indiji. Na deset Indijcev pride po šest krav. Toda vse to ogromno število govedi je skoro popolnoma brez ha-

ska za prehrano Indije, ker smatrajo hindujci krave za svete živali, zato jih sploh ne koljejo in mnogi tudi ne pijejo njihovega mleka.

Moderne prehrane pa si ni mogoče zamisljati brez govejega mesa in mleka. In brez govedi sploh ni mogoče rešiti problema prehrane v taki državi kot je Indija. Dokler ne sprejmejo Indijci bolj prosvetljenih verskih nazorov, si je torej nemogoče zamisliti, da bi mogli iz lastnih moči rešiti vprašanje svoje prehrane. Pogosto so očitali krščanstvu, da je reakcionarno, toda pri objektivnejši analizi se vendar izkaže kot najbolj razumna in najbolj prosvetljena med vsemi religijami, najbolj odprta tudi za praktične človekove potrebe in potrebe narodov. To je dokazal tudi zadnji vesoljni cerkveni zbor. In želeli je, da bi krščanstvo čimprej preželo s svojo prosvetljenostjo in s svojim praktičnim humanizmom tudi indijske mase in jih rešilo iz stanja neprestanega dušnega in telesnega pomanjkanja.

Pripomba na robu

V nedeljo popoldne je bila v cerkvi sv. Justa na grajskem hrbu v Trstu slovenska maša, v okviru jubilejnih pokoncilskih slovesnosti. To je bil pomemben dogodek v življenju slovenske manjšine na Tržaškem, ker je bila to sploh prva slovenska služba božja v cerkvi sv. Justa. Zato je bila še bolj slovesna in ganljiva. Udeležil se je tudi nadškof Santin, službo božjo pa je opravil msgr. Ukmar.

Nas Slovence, ki smo bili vedno vajeni doživljati zapostavljanje in narodnostne krivice vsake vrste, včasih tudi na cerkvenem področju, je ta dogodek kljub svoji dozdevni nevažnosti izredno razveselil, ker nam je dokazal, da se vendarle bližajo koncu, kot upamo, časi krivičnih diskriminacij, ki so prišle do izraza celo v cerkvenem življenju.

K takim novim, razveseljivim pobudam je spadal tudi koncert dveh mladih slovenskih tržaških glasbenikov, v okviru koncertov komorne glasbe, ki jih prireja zadnje čase RAI v Trstu v svoji palači. Nastopila sta fagotist Vojko Cesar in pianist Gabrijel Piščanec.

Ta korak RAI-a zasluži vse priznanje slovenske javnosti na Tržaškem.

Preosnova deželne vlade

Kot je bilo napovedano, so se stranke leve sredine v deželi Furlaniji-Juljski kraji ni sporazumele za sodelovanje v deželni vladi. Na osnovi tega sporazuma je predsednik Berzanti v torek, 15. t. m., sporočil deželnemu svetu, da je njegova vlada sklenila odstopiti. Dosedanjo vlado so sestavljali, kot znano, samo predstavniki krščanskih demokratov in socialdemokratov. Po novem sporazumu pa bodo v vlado vstopili tudi socialisti in edini predstavnik republikancev.

Od skupnih 10 odborniških mest bodo v novi vladi demokristjani imeli 5 odborni-

kov, socialisti dva in socialdemokrati tudi dva. Ostalo mesto bo zasedel edini svetovavec republikanske stranke v deželnem svetu. Predsednik odbora bo ostal dr. Berzanti, podpredsednik pa bo socialist. Prav zadnji sklep je hudo vznevoljil tržaške socialdemokrate, zaradi česar doslej še niso odobrili sporazuma. Dosedanji podpredsednik deželne vlade je bil namreč tržaški socialni demokrat Dulci, ki bo po novem sporazumu zgubil tako podpredsedniško kot odborniško mesto. Tukajšnji socialdemokrati trdijo, da je sporazum zelo krvičen, ker bo Tržaška v novi vladi zastopana samo po enem odborniku (demokristjan Masutto), medtem ko bodo skoraj vsa ostaia mesta v rokah videmskih Furlanov.

Ostale stranke pa pravijo, da to ne drži, saj je bilo v sporazumu sklenjeno, da bo v Trstu sedež novega deželnega denarnega zavoda, v Gorici pa bo sedež zavoda za razvoj kmetijstva. Poleg vstopa socialistov in socialdemokratov v vlado predvideva namreč sporazum tudi ustanovitev teh dveh zavodov, kar predstavlja pravzaprav bistvo dogovora med strankami leve sredine.

Tarsis: „Sovjetski režim je policijski fašizem“

Sovjetska vlada je pustila v tujino pisatelja Valerija Tarsisa, ki je znan po tem, da ni po liniji. Ob prihodu v londonsko letališče je Tarsis izjavil, da bo ostal v Angliji približno 3 mesece.

Na tiskovni konferenci, ki jo je priredil v Londonu, je Tarsis izjavil, da je bil glavni cilj njegovega dela in njegovega življenja boj proti komunizmu. »Ljubim Rusijo« — je dejal — »toda pod besedo Rusija razumem celotno ljudstvo ne pa vlado, ki je izdala narodno stvar«. Po mnenju Valerija Tarsisa je »komunizem« samo besedni izraz medtem ko je prava podoba sovjetskega režima »policijski fašizem«.

Tarsis je tudi izrekel besede simpatije in voščila za oba pisatelja, svoja kolega, ki sta se znašla v zadnji čas pred sodiščem v Moskvi pod obtožbo, da sta vodila znotraj in zunaj države sovražno propagando proti komunistični partiji in proti sovjetski vladi, s tem, da sta naskrivaj objavljala svoja dela v tujini.

Položaj v južnovzhodni Aziji

(Nadaljevanje s 1. strani)

upor v Siamu, kjer pa živi prebivalstvo v precejšnji blaginji, merjeno seveda z azijskimi merili. Zato kitajski pozivi dozda nima velikega uspeha. Vendar pa je malo verjetno, da bi Kitajci zaradi tega prenehali s svojimi poskusi, da sprožijo nemire in gverilsko vojskovanje tudi v Siamu. Prvi gverilci so se tudi že pojavili, četudi še ne predstavljajo hudega problema.

Preden je odpotoval Humphrey iz Bangkoka, so objavili skupno uradno poročilo, ki pravi med drugim, da bodo Združene države povečale svojo vojaško pomoč Tajlandiji, da bodo tako omogočile modernizacijo njenih oboroženih sil in da bo kos komunističnim gverilcem v severno-vzhodnem delu države. Ta pomoč pa ne bo spadala v okvir sedanjega programa pomoči in Združene države jo bodo dajale — kot pravi uradno poročilo — »prožno in naglo, kot zahteva sedanja nujnost«. Združene države bodo tudi pomagale pri tajlandskih programih za gospodarski in politični razvoj. Uradno poročilo tudi poudarja »odločenost Združenih držav, da usposobijo Tajlandijo in druge države v Južnovzhodni Aziji, ki so tudi ogrožene od komunističnega napada, da se bodo lahko same branile in da bodo lahko v miru dosegale svoje upravljene gospodarske in socialne cilje«.

V Vientianu, kamor je odletel v ponedeljek iz Bangkoka na »kratek obisk«, je imel Humphrey razgovore z laoskim ministrskim predsednikom, knezom Suvanom Fumom, predstavnikom nevtralistične struje. Ta je izjavil, da meni, »da bodo Združene države v znatni meri povečale svojo gospodarsko in finančno pomoč Laosu«.

Ob koncu razgovorov je Humphrey potrdil, da so pri teh razgovorih govorili tudi o ameriški tehnični pomoči Laosu, ter je naznanil, da je ameriška vlada pripravljena povečati svojo pomoč Laosu tudi na področju poljedelstva in šolstva.

V SAIGONU IN VIENTIANU

V nedeljo pa je dokončal Humphrey obisk v Južnem Vietnamu. Pred odhodom iz Saigona je izjavil, da se je v svojih razgovorih z južnovietnamskimi državniki prepričal, da »bodo ti znali izvesti medtem ko se nadaljuje boj proti komunističnemu napadu, potrebne reforme za izboljšanje življenja tamkajšnjega prebivalstva«. Predsednik Johnson je namreč pripravil velik načrt za gospodarska in socialna izboljšanja in reforme v Južnem Vietnamu, v spoznanju, da bo le tako mogoče zaveziti komunizem, ki raste prav iz velike revščine tamkajšnjega prebivalstva.

Tržaškega

Nabrežina:

Za pomoč lačnim Indijcem

Na torkovi redni seji devinsko-nabrežinskega občinskega sveta je župan kratko spregovoril o tragediji, ki je zadela ljudstvo Indije, in izrazil prepričanje, da mora tudi občinski svet izraziti svojo polno solidarnost z indijskim ljudstvom, kateremu zaradi lakote grozi tolikšna nevarnost. Potem ko je omenil topla poziva predsednika republike Saragata in papeža Pavla VI., je predlagal, naj občinski svet odobri izdatek 100 tisoč lir za pomoč indijskemu ljudstvu. V tej zvezi je župan omenil, da so občinski uslužbenci v isti namen darovali 103 tisoč lir, odborniki pa 40 tisoč. Županov predlog je bil sprejet soglasno. Ob tej priložnosti je občinski svet izrazil prepričanje, da bodo tudi občinarji po svojih močeh prispevali za tako vzvišene namene.

PREŠERNOVA PROSLAVA V KULTURNEM DOMU

Slovenska prosvetna zveza je priredila v nedeljo popoldne v Kulturnem domu Prešernovo proslavo. Na sporedu so bile recitacije, pesmi, branje iz pripovednih del tržaških avtorjev ter nastopi dramskih skupin in pevskih zborov »Gallus« in »Prosek-Kontovel«. Narodna in študijska knjižnica pa je priredila v okviru proslave razstavo slovenskega tiska v Italiji v letu 1965-66. V razstavnici dvorani v drugem nadstropju pa so razstavili svoja dela razni slovenski slikarji iz Trsta.

PREŠERNOVA PROSLAVA NA OPCINAH

Mladinski krožek na Opčinah je priredil v soboto zvečer v Prosvetnem domu Prešernovo proslavo. Na sporedu so bile recitacije, pesmi mladinskega pevskega zbora in drugo. Obisk je bil zelo lep. Spet se je pokazalo, da naši ljudje radi hodijo na prireditve, če imajo le priložnost in če so kvalitetne.

Nabrani denar bo občinska uprava izročila vodstvu radijske in televizijske postaje v Trstu.

Od ostalih točk dnevnega reda omenjamo, da je občinski svet odobril osnutek pogodbe z ravnateljstvom državnih železnic, ki predvideva med drugim zgradnjo nadvozov na cesti Štivan-Medjavar in pri železniški postaji v Devinu. Odpravljeni bodo tudi nekateri drugi prehodi na progi Tržič-Trst in na progi Nabrežina-Opčine. Kjer ne bo nadvozov, bodo zgradili nove poti, tako da bo prehod čez progo možen po že obstoječih podvozih.

Več svetovavcev je pri tem opozorilo župana, naj se zanima, da bi bila odpravljena tudi nevarna prehoda v Vižovljah in na cesti Nabrežina-Sempolaj. Župan je obljubil svoje zanimanje.

Na sedežu tržaške radijske postaje so zbrali do srede zvečer za lačne Indijce nad 73 milijonov lir (medtem ko je v vsej Italiji nabirka nanese nad 2 milijardi).

Ljudje na Tržaškem so pokazali ob tej priložnosti res globok čut vzajemnosti z nesrečnimi.

STAVKA ZARADI GRADBENE KRIZE

Delavci tovarne ITALCEMENTI v Žavljah so stavkali proti skrčenju zaposlitve. Ravnateljstvo je namreč zaradi gradbene krize suspendiralo 90 delavcev. 43 delavcev dela 24 ur na teden in 45 delavcev 40 ur.

ZADUŠNICA

V sredo zvečer so se zbrali profesorji in dijaki slovenskih srednjih šol v cerkvi pri svetem Ivanu k maši zadušnici za vse rajne profesorje in diake, ki so umrli v dvasetih letih, odkar zopet obstajajo slovenske šole. Pobuda, da se tudi na ta način počasti dvajsetletnica naših šol, je vsega spoštovanja vredna.

Korak naprej v šolstvu

V zadnji številki Novega lista smo med drugim objavili pismo prosvetnega ministra Guia, ki govori o razpisu natečajev za slovenske srednje šole. Pismo je poslal kot odgovor na vlogo obeh sindikatov slovenske šole, tržaškega in goriškega, ki je bila poslana v Rim na pristojno ministrstvo.

Zastopniki obeh sindikatov, goriškega in tržaškega, so na skupni seji v Trstu proučili dopis prosvetnega ministra in tudi drugi dopis podtajnika Caleffija. Vzeli so z zadovoljstvom na znanje, da se je vprašanje ureditve naših srednjih šol premaknilo z mrtve točke. Ugotovili so pa, da je potrebno še pred razpisom natečaja objaviti predmetnik za slovenske srednje višje šole in razpisati usposobnostne izpite, kateri šole dajejo pravico za udeležbo pri natečajih. V tem smislu sta odbora obeh sindikatov poslala posebno vlogo na prosvetno ministrstvo.

Medtem pa je, enkrat toliko, ministrstvo samo pohitelo in je v Uradnem listu z dne

12. februarja 1966, številka 37., objavilo predmetnik, to se pravi razvrstitev učnih ur za posamezne predmete na slovenskih srednjih šolah.

V glavnem sovпада s predmetnikom ali učnim načrtom na italijanskih ustreznih šolah, seveda s primernim upoštevanjem slovenskih učnih ur. Nikakor pa ne bo mogel priti v poštev še v letošnjem šolskem letu. Kako bo prihodnje leto, je pa tudi še vprašanje. Zlasti če se bo podaljšala učna doba na učiteljskih od štirih na pet let.

Zastopniki obeh sindikatov, tržaškega in goriškega, so tudi razpravljali o nujni potrebi učbenikov za slovenske višje srednje šole. Sprejeli so nekaj konkretnih predlogov, ki se bodo morali v korist slovenske šole čimprej uresničiti. Predstavniki goriškega sindikata so imeli razgovor tudi s predstavnikom Ustanove ljudskih knjižnic dr. Manzinijem v Gorici, ki je izjavil, da je omenjena ustanova načelno naklonjena za založbo učbenikov tudi za višje slovenske srednje šole.

BO POMAGALO?

Tržaška carinarnica je zaprosila za nova navodila finančno ministrstvo v zvezi s tolmačenjem predsedniškega odloka št. 723 z dne 26. junija 1965, po katerem je dovoljeno s potnimi listi brezcarinsko prenesti čez mejo štiri kilograme mesa, dva kilograma masla, dva kilograma sira itd.

Predstavniki raznih strank in gospodarskih kategorij so se namreč izrekli proti tolmačenju carinarnice, ki je zdaj izenačila prenose s potnimi listi in prepustnicami. Zahtevajo nadalje, da je treba ohraniti olajšave videmskega sporazuma glede bencina ter poleg tega dati Trstu kontingent bencina po znižani ceni.

Ta zadeva zadnji čas hudo razburja duhove v Trstu, zlasti zaradi bencina. Pol Tržačanov, če ne več, se vozi namreč nakupovat bencin čez mejo, kjer je precej cenejši, zlasti odkar je tudi iste kvalitete.

OBVESTILO CVETLIČARJEM TRŽAŠKE POKRAJINE

Pokrajinsko kmetijsko nadzorništvo je pričelo v ponedeljek, 14. t. m., sprejemati naročila za nakup čebulic odbranih vrst gladiol-mečkov holandskega izvora.

Naročila za najmanj 500 čebulic bodo sprejemali vsak delavnik, razen sobote, od 9. do 12. ure. Ob naročilu je treba dati na račun 10 lir za vsako čebulico, razlika pa bo poravnana ob prejemu čebulic.

Ce bo pristojna oblast dala na razpolago potrebna denarna sredstva, bo Kmetijsko nadzorništvo nudilo cvetličarjem prispevek na osnovi dostavljenega računa.

Beneška Slovenija

BENEŠKO - SLOVENSKI MISIJONARJI

Vedno delavni župnik Angel Cracina je izdal že vrsto brošur, ki že z znanstveno poglobitvijo osvetljujejo versko, kulturno in folklorno življenje naših rojakov v podmatajurskih dolinah. Vrsta teh brošur in zanimivih opisov se nadaljuje s knjižico »Naši misijonarji« (Missionari nostri), izdani v počastitev novega mašnika p. Gina Simaza iz Kozice v šentlenartski fari.

Župnik in zgodovinar Cracina ugotavlja z vestnostjo raziskovalca, odkod izvira rod in ime novomašnika, ki je namenjen v afriške misijone. Priimek izvira iz slovenskega korena Sime, Simac.

Razpravica o novomašniku Simazu se nadaljuje z opisovanjem drugih misijonarjev, domačinov iz Beneške Slovenije. Omenja patra Emila Chiucha, pravilno čuka z Dolenj pri Kozici, ki misijonarji v Tanzaniji. Nadaljnji opis se tiče misijonarja Lovrenca Osgnacha (Ošnjaka) iz vasi Ošnje pri Škrutovem. Tudi ta pastiruje med črnci v Mozambiku. V Strenjah je pel leta 1952 novo mašo misijonar Emil Crisetig (Krizetič), ki je nekaj let misijonaril na Madeiri in je sedaj urednik duhovnega glasila »Settimana del Clero« v Bolonji. V daljno Kino je šel misijonarit oče Marko Blasutig, doma iz Gorenjega Brnasa. Iz Kine se je moral umakniti v zadnjeindijsko državo Siam, kjer je postal rektor odličnega vseučiliškega kolegija. Iz Zgornjega Mersina je doma misijonar Janez Oballa, ki se nahaja v Afriki. V Rioclara v Braziliji je pa končal svoje trudapolno življenje pater Simeon iz Korit.

Živahni so ti opisi, polni orisov iz domačega življenja. Ob koncu dvajset strani obsega joče in ilustrirane knjižice se bere

GORIŠKO PREBIVALSTVO

Iz statističnih podatkov goriške mestne občine se razvidi, da število prebivalcev prav tako počasi napreduje kot vse naše gospodarstvo. 31. decembra lanskega leta je štela mestna občina 47.773 prebivalcev; to se pravi komaj 39 več kot prejšnje leto. Prirastek v letu 1964 pa je znašal 315. Vzrok tako skromnega prirastka je treba poiskati v večji umrljivosti in v večjem številu izseljencev. Leta 1964 je umrlo 708 občanov, leta 1965 pa 723.

Rojstev leta 1964 je bilo vpisanih 1209, lani pa 1238. Rojstva in smrti se skoraj krijejo. Tudi porok je bilo lani 25 manj kot predlanskim. Izselilo se je pa 1470 oseb. Tudi ta številka pomeni, da si morajo domačini iskati kruha drugje. Ta žalostna slika se prav gotovo ne bo spremenila, če se ne bodo predručili gospodarski pogoji, kar pa ne kaže še tako hitro.

ZA OBRAMBO RODOVITNE ZEMLJE

Neposredni obdelovalci zemlje v Gorici so imenovali odbor, da preuči vprašanja, ki so nastala v mestni okolici zaradi občinskih načrtov v okviru izvajanja zakona 167 za ekonomične in ljudske gradnje.

Odbor bo skušal izposlovati razvinkuliranje čim večjega števila kmetijsko važnih zemljišč.

Lahkomiselno zazidavanje kmetijskih in vrtnarskih površin se utegne že v bližnji bodočnosti hudo maščevati. »Cenene« gradnje so v resnici najdražje, če uničujejo rodovitno in donosno zemljo.

- Hanalsha dolina

še živahno potovanje župnika Evgena Ošnjaka s Črnega vrha, ki je lansko leto šel obiskat svoje rojake misijonarje v Afriko.

Iz bogate knjižice se razbere, koliko misijonarjev je izšlo iz beneško-slovenskih vasi in kako so še povezani z domačimi sobraty in svojo domačijo.

Gorenji Tarbij:

VISOKA STAROST

Po vaseh naših dolin živi še vedno kaka stara korenina, ki dokazuje, kako grčav in trden je naš rod kljub trpkemu življenju v naših krajih.

V Nadiški dolini je gotovo najstarejša žena 97-letna Marija Garjup, ki živi v naši vasi. Sedaj je seveda že vdova, imela pa je osem otrok in ima nad 50 vnukov in pravnukov. Take rodbine zlepa ni daleč naokrog. Stara Marija je vedno živela doma v krogu svoje družine in na njivi. Pravi vzgled skrbne matere in pridne gospodinje. Bog jo ohrani še kaj let!

FURLANSKI UČBENIK

Furlansko filološko društvo (Società filologica friulana) je razpisalo natečaj za sestavo učbenika o furlanski kulturi in jeziku. Knjiga naj bi se uvedla v osnovne in srednje šole. Vsebovati mora krajša poglavja o zgodovini, zemljepisu in gospodarstvu Furlanije, slovstveni del pa slovnico in skladnjo furlanskega jezika z izborom pesmi in proze furlanskih pisateljev. Knjiga bo sestavljena v furlanščini. Natečaj traja do zadnjega avgusta.

Pobuda furlanskega filološkega društva je značilna, ker se hoče zopet in pravilno dati poudarek na furlansko samobitnost, za katero si je prizadeval že slavni goriški jezikoslovec Isaia Ascoli.

Peč:

NEIZPOLNJENE ŽELJE

Že večkrat smo v javnosti sprožili želje in potrebe naših občanarjev, ker je občinska uprava le delno ugodila našim prošnjam, ki pač niso tako velike, da bi preveč obremenile občinski proračun.

Skromne so naše želje. Radi bi imeli poštni nabiralnik in redno dostavo pošte. Izrekli smo tudi željo, da bi se na primerenih križpotjih nastavile tablice, ki bi kazale smer v vas. Svojo besedo smemo izreči tudi o naših cestah. Kaže, da so bile nekatere kar na hitro roko popravljene in asfaltirane.

Morda je bilo krivo tudi podjetje, ki je prevzelo tista dela. Kameniti drobiž so delavci posipali kar v mokrem, asfaltna plast se v vlagi tudi ni dobro prijala. Zato se že kažejo luknje in gube ob straneh cest. Ko si občina naprti gotove stroške za javna dela, bi morala paziti, da tudi podjetje v redu izvrši svojo dolžnost.

SOVODNJE - RUPA

Prejeli smo dopis iz sovodenjske občine, ki izraža mnenje in kritiko več kmetijskih gospodarjev na račun Kmetijskega nadzorništva v Gorici.

Kmetovalci iz goriške okolice smo upravičeno upali, da bo Kmetijsko nadzorništvo v Gorici pomagalo pri nakupu semenske detelje in trav. Govorilo se je, da bo prišlo na pomoč s 50 odstotki. Upanje je bilo opravičeno, ker je znano, da je letos deteljno seme precej drago zaradi slabe letine. Na žalost smo pa zvedeli, da letos ne bo nadzorništvo pomagalo pri nakupu. Sporočilo je le, da bo v poznejšem času dajalo po znižani ceni samo seme krmske mešanice, tako imenovane »erbaio«. Kakor pa vemo iz izkušnje, uspeva ta bolj v Furlaniji, kjer je močna zemlja in ni podvržena suši kakor naša v goriški okolici.

Zaradi takih kmetijskih ukrepov smo mi prikrajšani. Za deteljo nam ne pomagajo, s tisto mešanico pa tudi ne bomo vedeli kaj početi. Toliko se govori in piše o prizadevanjih in podporah za dvig našega propadajočega kmetijstva. Kaže pa, da so vse take besede bolj propaganda, dejanj je pa malo ali nič.

Tržič:

TRŽISKI »KARNEVAL« — SMRT

Krajevna turistična organizacija »Pro loco« se tudi letos trudi, da bi pripravila zabavno javno pustovanje na debeli torek.

Pustni obhodi se bodo začeli na pustni torek opoldne, ko bo po stari navadi pustni kralj »šior Anzoletto« obiskal vse mestne okraje v spremstvu godbe na pihala. Slovesno bo povabil vse občane na glavni trg, od koder se bo začel pomikati spreved alegoričnih voz. Vozove bodo spremljale skupine mask v vseh mogočih pustnih nošah. Takih skupin bo okoli dvanajst; dve iz Tržiča, druge iz furlanske okolice. Najlepše in najbolj duhovite skupine bodo odlikovane.

Tržiški pustni korzo je poleg krmskega edini v naši pokrajini. Privablja tudi vedno več tujih gledavcev. Nekoč pa je Gorica prednjačila v veselem pustovanju, da-

nes se pa zaradi neugodnih gospodarskih razmer drži bolj pepelnico.

Tržiške meščane in okoličane je globoko razžalostila smrt priljubljenega tržiškega dekana msgr. Oliviera Foschiana. Umrli je za srčno kapjo v torek zjutraj v civilni bolnišnici komaj 57 let star. Pokojni dekan, doma blizu Vidma, je postal zaradi svoje obširne delavnosti vidna osebnost med goriško duhovščino. Enajst let je bil župnik v Moši, od leta 1946 dalje pa dekan v Tržiču in član goriškega stolnega kapitlja. Ta je močno poživljal verske organizacije in je ustanovil več novih župnij. Pokopali so ga slovesno danes zjutraj na stroške mestne občine.

Stevecjan:

ZAKLJUČEK TEČAJA

V nedeljo se bo zaključil gospodinjski, krojni in kuharski tečaj, ki se je vršil pod okriljem prosvetnega društva. Udeleževalo se ga je povprečno 20 gojenk, po 5 večerov v tednu. Pouk je trajal od sedme in do enajste ure zvečer pod vodstvom častitih sester Eme in Kristine iz Trsta. Udeleženke v starosti od 21. do 23. let so se marljivo in skrbno učile in pripravljale v krojnih in kuhinjskih umetnostih v prostorih otroškega vrtca, katerega je dala uvidevno na razpolago občinska uprava. Šivalne stroje, 5 po številu je pa posodilo podjetje Necchi iz Gorice.

Kakšne uspehe je tečaj dosegel, bomo videli na razstavi, ki bo odprta v nedeljo od devete zjutraj do štirih popoldne. Na ogled bodo izloženi krojni izdelki in tudi kuharske sladkosti.

Domačini in vse udeleženke so hvaležni vsem, ki so pripomogli, da se je gospodinj-ski tečaj tako lepo zaključil. Posebna zahvala pa gre odboru prosvetnega društva, ki je poleg drugih dejavnosti našel čas in sredstva tudi za ta prepotrebni izobraževalni tečaj. Upamo, da se bo prihodnje leto ponovil.

»DIVJI LOVEC«

V nedeljo, 13. februarja, so člani Slovenskega katoliškega prosvetnega društva iz Steverjana postavili na oder v Katoliškem domu Finžgarjevo igro »Divji lovec«.

Čeprav je ta igra že stara in ne teži po umetniški višini, je s svojo ljudsko razgibanostjo še vedno privlačna. To se je pokazalo tudi v nedeljo, ko je bila dvorana katoliškega doma popolnoma natlačena, kot menda še nikoli.

Igralke in igralci, po večini novi in mladi, so se dobro uživali v dejanje. Prvi pri-zori so se gladko odvijali, proti koncu bo pa treba še kaj opiliti.

Na splošno željo in ker dosti občinstva ni dobilo prostora v dvorani, se bo igra ponovila v nedeljo, 27. februarja, ob 16. uri v dvorani Katoliškega doma.

VEČERI OB SREDAH

V prostorih kluba »Simon Gregorčič« bo v sredo, 23. februarja, zanimivo predavanje »O treh dolinah«, in sicer o Bohinjski, Savinjski in Krški. Predavala bosta profesor Ivan Kosesnik in Rudi Sönn iz Nove Gorice. Besede bodo poživljali barvani dia-pozitivi.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Pogumni govor Josipa Vidmarja o položaju slovenstva

Pri podelitvi letošnjih Prešernovih nagrad v Ljubljani je imel eden izmed nagrajencev, prof. Josip Vidmar, predsednik Slovenske akademije znanosti in umetnosti in nekdanji predsednik slovenskega parlamenta, govor, ki je izredno močno odjeknil v slovenski javnosti, zlasti med intelektualci in v političnih krogih.

Naglasil je pomen kulture za slovenski narod in izrazil svojo zaskrbljenost nad tem, da se ji posveča danes premalo pozornosti in ljubezni, kajti samo kultura rešuje in plemeniti narode in je edina sposobna dati tudi socializmu pravi smisel.

Potem pa je spregovoril o slovenstvu in je rekel med drugim:

Nadaljnja eminentno važna stvar našega življenja je stvar slovenstva. Usoda nam ne da, da bi se naše narodno čustvo lahko preprosto in naravno zadoščeno umirilo. Ne sodim sicer med tiste, ki govorijo o razkroju slovenskega naroda zaradi tega, ker se redči sloj našega kmečkega prebivalstva, in ki so mnenja, da je samo ta sloj zanesljivo jamstvo za obstoj naroda. Glede tega sem trdno prepričan, da je kmetijstvo v svoji zaostalosti slaba garancija. Ta pasivna in inertna gmota je samo počasna, ni pa resnično odporna. Zgodovina naših potujčenih obrobni pokrajin na severu nam zgovorno priča o tem. Poseljene pa so bile izključno s kmečkim življenjem. Ne, zaostalost je slabo jamstvo za zvestobo narodu, ki zagotovo intenzivno in polno smisla živi samo v kulturno visoko razvitih posameznikih in družbah.

Toda čeprav se ne strinjam s temi prerok, si ne morem tajiti, da ima njihov strah za naš obtož vendarle neke realne razloge. Gotovo je, da preslojevanje, ki ga je s sprejembo vse naše gospodarske strukture sprožila revolucija, vnaša v naše življenje nekaj nemir in občutek nestalnosti. Toda važnejši in nevarnejši povzročitelj tega nemira je burni gospodarski razvoj sveta, ki sledi silovitemu razmahu znanosti in tehnike. Ta razvoj gre čez svet kakor tornado in pri vsej svoji ustvarjalnosti tudi veliko uničuje, saj sesa vaze življenjske moči vsega, s čimer se sreča na svoji poti. Zlasti pa življenjske moči majh-

nih narodov, ki jih skuša povsem vključiti v svoj mehanizem in ki jih preplavlja s svojo grobo in brezokusno civilizacijo. Posledica pa je uniformiranje sveta in pogin vsega individualnega in izvirnega.

Majhen narod, ki se hoče ohraniti v tem kipečem procesu, ima na razpolago samo eno pot. Ustvariti sam v sebi neko svetlo središče, polno izredne privlačnosti, ki bo sposobno nenehoma vabiti k sebi nove in nove rodove in jih držati v oblasti z navdihom, ki ga bodo prejimali od njega. Pri velikih narodih je tak osrednji magnet lahko veličina sama, moč, slava, in kar je takih gromkih gesel. Pri majhnem more to biti samo njegova kultura, se pravi prežetost in presvetljenost vsega njegovega življenja z duhom in plemenitim stremljenjem. Tovarišice in tovariši, te besede niso fraze, čeprav zvone pate-

tično, in niso ustvara, temveč skušajo opisati dosegljivo stanje, ki ga moremo doseči samo, če to hočemo, če se zavemo te potrebe in če ji posvetimo veliko več pozornosti kot doslej...

Potem ko je ponovno naglasil pomen kulture za vse majhne in zlasti tudi za slovenski narod, je dodal:

In tako je ves odnos naše družbe do kulture: nejasen, nenačrten, neodločen, neperpektiven. Ker pa je kultura organsko zvezana z narodnostjo, saj je narodnost, rekel bi, organ zanjo, se ni čuditi, da je v današnjih resnih časih naše narodno čustvo iritirano, kar je tembolj razumljivo, če se zavemo, da se moramo še zmeraj boriti za pravice našega jezika in da nismo znali spoštovanja do njega privzgojiti niti v svojih lastnih vrstah. In vrhu vsega še zavest o preskromno odmerjeni samostojnosti v okviru države celo pri razpolaganju s sredstvi, ki so povsem naša, kar je mučno in nezdravo dejstvo naše eksistence, pa tudi dejstvo, ki hromi našo skrb za kulturo.

Vidmarjev pogumni in možati govor je, kot rečeno, senzacionalno odjeknil v Ljubljani in v vsej Sloveniji.

Graham Greene je objavil nov roman

Znani angleški pisatelj Graham Greene je objavil te dni nov roman z naslovom »The Comedians« (Komedijanti). Dejanje se dogaja na Haitiju. Pisatelj sam je izjavil v nekem intervjuju v »The Sunday Timesu« o tej svoji knjigi: »Na ovitku romana »A Burnt-out Case« sem zapisal, da mislim, da ne bi mogel več napisati normalno dolgega romana. Vendar sem spet napisal tega novega »The Comedians«. Tudi če bi pisanje ne bilo nič drugega — seveda pa je še nekaj drugega — si s

tem vsaj izpišem iz sebe nekaj bridkosti. Človek mora poskusiti nekaj in dokazati, da lahko nekaj stori.«

V istem intervjuju je Graham Greene tudi dejal, da zato rad piše romane iz eksotičnih dežel (kakor so zahodna Afrika, odkoder je zajel snov za roman »Jedro zadeve«, Kuba, kjer je našel snov romana »Naš mož v Havani«, Kongo, odkoder je vzel zgodbo za roman »Izzgan primer«, Vietnam, ki mu je dal snov za roman »Mimni Američan« in Haiti) ker mora človek ljubiti človeška bitja, ki živijo v teh deželah, ljudi, ki so taki, kakor jih je Bog ustvaril in ki poznajo najhujše. Samo človek nazaj na ničlo, to je na resnično grobo osnovo stvari, ima možnost, da začne na novo, svoboden in neodvisen.

Graham Greene je tudi izjavil, da bo odslej živel v Franciji, in sicer največ v Antibesu na Sinji obali, ker mu je zdravnik odsvetoval londonsko meglo glede na to, da ima slaba pljuča, posebno odkar je pred leti po obisku v Moskvi preživel hudo pljučnico.

SARAGATOVA KNJIGA

V izložbah knjigarn se je pojavila knjiga Giuseppe Saragata, predsednika republike, ki ima naslov »40 anni di lotta per la democrazia« (40 let boja za demokracijo). V knjigi je zbral svoje govore in spise v obrambo demokracije v razdobju od 1925 do 1965.

Kot znano, je bil sedanji predsednik republike precej let tudi v begunstvu, odkoder je posegal s svojimi opisi v obrambo demokracije v Italiji.

POŽAR V STARODAVNEM SAMOSTANU

V samostanu Vatopediou na gori Atos, ki je eden najlepših tamkajšnjih pravoslavskih samostanov, je izbruhnil požar, ki je uničil del znamenite starodavne knjižnice, v kateri so hranjeni pergamenti in rokopisi neprecenljive vrednosti. Samostan je zgradil l. 390 po Kristusu bizantinski cesar Teodozij.

Koncert orkestra Glasbene matice

Koncert orkestra Glasbene Matice je pomenil razveseljiv kulturni dogodek, ki priča o veliki priaznavnosti vodstva te važne glasbene kulturne ustanove, ki posveča širjenju instrumentalne glasbe veliko pozornost. Ta je rodila v zadnjem času pomembne uspehe Matičinega orkestra. Skladbe so bile zajete — iz jemo ene — iz zakladnice romantične glasbene ustvarjalnosti, ki je tudi širšemu koncertnemu občinstvu dojemljiva. Posebnost je pomenil nastop odličnega violinskega umetnika Dejana Bravničarja, ki je izvajal ob spremljevanju orkestra pod vodstvom dirigenta Oskarja Kjudra znameniti Bruchov koncert opus 26 v g-molu. Bravničar je violini žlahtnega kova in si je dosegel pridobil izredna priznanja mednarodne kritike. Njegova dognana igra, vrhunska tehnična sposobnost in globoka poduhovljenost interpretacije so očarljivo vplivale na poslušalce popolnoma zasledene dvorane, da je moral še dodati in sicer eno najzahtevnejših Paganinijevih Solo-Capric in s tem še bolj navdušil pričujejoče.

Dirigent Oskar Kjuder je spremljal solista s priznanja vredno živostjo in skrbno pripravo.

V pogledu storilnosti je predstavljal Bruchov koncert žarišče celotnega sporeda.

Zanimivo novost je prispeval Ubald Vrabec s svojo skladbo »Fughetta«, ki jo je izvajal godalni orkester v začetku sporeda. Naš znani mojster »vokalnega stavka« se z uspehom uveljavlja tudi na instrumentalnem področju, saj je bil deležen posebnega priznanja pri natečaju »Premio città di Trieste«. Njegova »Fughetta« je bila tokrat prvič izvajana. Njena oblika kaže izrazit primer stroge polifonske gradnje in je lep prispevek k naši instrumentalni glasbi.

Drugi del sporeda sta izpolnile Schubertova simfonija v h-molu številka 8 in Dvorakov »Slovanski ples številka 8« v g-molu. Izvedba Schubertove simfonije bi bila boljše uspeha, če bi izostal spodrsrlaj v sredini stavka »Andante con moto«. Ta skladba vsebuje silno občutljiva mesta v pihalih in trobilih, ki zahtevajo instrumentalno tehnično neoporečnost.

Vsi sodelujoči, solisti, dirigent in orkester so bili deležni navdušenih aplavzov.

OBSODBA SINJAVSKEGA IN DANIELA

Ruska pisatelj Andrej Sin'ovski in Julij Daniel sta bila spoznana od sodišča v Moskvi za kriva protisovjetske propagande in obsojena, Sin'ovski na sedem let ječe, ki jo mora prebiti v koloniji za prisilno delo, Daniel pa na pet let ječe. Oba bosta morala najbrž prebiti svojo kazen v Sibiriji.

Sodišče pa je zavrnilo zahtevo javnega tožilca, naj bi imela prepovedali bivanje v prestolnici, ko bosta prestala kazen.

UMRL JE ELIO VITTORINI

V soboto zvečer je nepričakovano umrl na svojem domu v Milanu pisatelj Elio Vittorini, ki je po prevodih svojih del dobro znan tudi slovenskim bralcem. Star je bil komaj 58 let. Doma je bil s Sicilije.

Bil je eden najvidnejših pripovednikov povojne italijanske literature, toda uveljavil se je dejansko že pred vojno in med vojno, kot eden glavnih začetnikov novega italijanskega realizma v pripovedništvu.

RAZGOVOR O REVIJAH

Slovenski kulturni klub je priredil v sredo zvečer v svojih prostorih »razgovor za okroglo mizo« o slovenskih revijah, ki so po vojni izhajale v Trstu. Zbralo se je okrog šestdeset ljudi. Razgovor je bil zelo zanimiv. Podrobneje bomo poročali o njem prihodnjic.

V tisku je prva, poskusna številka nove slovenske revije, ki bo izhajala v Trstu. Naslov ji je »ZALIV«. Izdaja jo Boris Pahor. Številka ima 43 strani.

GOSPODARSTVO

Sprememba ameriške kmetijske politike zaradi lakote v Indiji

Prebivalstvo Indije cenijo na 480 milijonov. Samo manjši del teh ljudskih mas ima toliko dohodkov, da se lahko redno nasiti. Na stotine milijonov ljudi je stalno premalo hranjenih. V posebno slabih razmerah pa živi trenutno kakih 150 milijonov ljudi, katerim je velika suša uničila riževe nase, s tem pa tudi edini vir prehrane. Vsi ti milijoni ljudi so zaradi lakote v smrtni nevarnosti. Zato pa je nujno potrebna hitra in izdatna pomoč. Indija sama stradajočim ne more dati hrane, ker nima sredstev, da bi jo kupila. Ima pa tudi premalo prevoznih sredstev, da bi lahko hitro prepeljala potrebno v ogrožene kraje.

Organizacijo pomoči po lakoti ogroženim bi morali izvesti Združeni narodi, ki pa so v vseh svojih akcijah skrajno počasni in »najdejo zdravilo, ko je bolnik že umrl«. Zato pa sta vzela zadevo v roke dva dejavnika, ki sta za kaj takega v prvi vrsti usposobljena: Vatikan in ZDA. Vatikan oziroma papež hoče buditi in vplivati zlasti na moralne sile, ki bodo zbudene gotovo organizirale tudi materialno pomoč. Po vsem svetu že zbirajo denarne in blagovne prispevke v korist potrebnim Indijcem. Ta zbiralna akcija bo verjetno zelo koristna, a trenutno še ne more mnogo pomagati.

Drugače pa je z ZDA. Predsednik Johnson je kar ukazal, naj se takoj naloži 90 ladij z milijonom stotov raznega blaga, zlasti žita, moke, riža in soje, ter naj ladje zapeljujejo v Indijo, kamor so nekatere že prispele. Pomoč iz ZDA bo zelo izdatna, a koliko, se še ne ve, zlasti zato ne, ker ni mogoče reči, koliko časa ali celo koliko let bo taka pomoč potrebna. V ZDA so vsekakor pripravljeni, da bodo morali pomagati dolgo dobo. Zato pa ne bodo več plačevali svojim kmetovalcem posebne nagrade, če rjiv ne obdelajo in ne posejejo s pšenico. Znanprej hočejo pridelati čim več, da bo

dovolj hrane za ljudi in mnogo krme za živali, ki naj dajo ljudem čim več hrane živalskega izvora. Od njivskih pridelkov hočejo dobiti čim več beljakovin in maščob. Zelo mnogo si obetajo od obilnejšega sejnanja soje.

Znano je, da imajo ZDA ogromne zaloge za vojno potrebnega blaga. Med to blago spadajo razne surovine, kot npr. kovine za industrijo, industrijski izdelki, obleka, itd. in seveda ogromne količine hrane, zlasti v konzervah. Vse te zaloge je potrebno po gotovem načrtu obnavljati, da se ne pokvari ali zastare. Baje je predsednik Johnson mnenja, naj bi delno tudi te zaloge mobilizirali v korist lačnim.

Na vsak način pa hočejo ZDA čimbolj dvigniti pridelek hrane. — S svojo pomočjo hočejo Amerikanci rešiti tudi tehnična vprašanja, v prizadevanju, da se taka lakota ne bi več ponovila.

POMOČ SKUPNEGA TRGA AFRIKI

Države Skupnega trga so financirale v zadnjem poldrugem letu sto projektov kot svojo pomoč osemnajstim pridruženim afriškim državam in trinajstim prekomorskim ozemljem, ki so še odvisna od držav članic Skupnega trga. Za to pomoč je šlo 207 milijonov dolarjev.

V razdobju 1964-69 daje Skupni trg povprečno po 125 milijonov dolarjev letno za tehnično in finančno pomoč omenjeni skupini afriških držav, in sicer za modernizacijo poljedelstva, gradnje cest, šolski pouk in industrializacijo.

MANJ KRUHA IN VEČ MESA

Francoski mlinarji so ugotovili, da jedo Francozi vedno manj kruha. Zdaj ga pojedó povprečno le še polovico toliko kot v začetku tega stoletja. Takrat je odpadlo 464 gramov kruha na Francoza na dan, zdaj pa le še 236 gramov.

Sociologi ugotavljajo, da je to posledica dviga življenjske ravni, ker je pač kruh hrana revežev, medtem ko si lahko privoščijo ljudje, ki žive v boljših razmerah, tudi boljšo hrano in pojedó zlasti več mesa. Ta pojav pa je opaziti bolj ali manj v vseh zahodnih državah.

Več domiselnosti za tržaški velesejem

Letošnji tržaški velesejem bo trajal od 21. junija do 5. julija. Svojo udeležbo je prijavilo devet držav: Avstrija, Brazilija, Cejlón, Češkoslovaška, Zahodna Nemčija, Jugoslavija, Poljska, Madžarska in Kamerun. Pričakujejo pa, da se bo število držav, ki bodo letos razstavljale na tržaškem velesejmu, še dvignilo, ker so še v teku pogajanja z različnimi državami.

Avstrija in Jugoslavija bosta tudi letos zastopani s tradicionalnima »kolektivnima« razstavama v Palači narodov, zastopani pa bosta tudi na razstavi lesa in lesnih izdelkov, kateri bo letos posvetila posebno pozornost tudi Češkoslovaška. Ta bo tudi prikazala izbor svojega drugega izvoznega blaga, zlasti kristalnih steklenih in porcelana-

stih izdelkov in strojev. Brazilija bo zastopana s kavo in dragocenim lesom. Zvest razstavljaivec na tržaškem velesejmu je Kamerun, ki je sklenil tu že zelo veliko kupčijo. Letos namerava pritegniti pozornost predvsem na svoje banane. Prvič pa bo zastopana na tržaškem velesejmu Cejlón.

Večina razstavnega prostora je že oddana, tudi kar zadeva zasebne razstavljalce. Tako obeta biti tudi letošnji tržaški velesejem vitalen, močna vzpodbuda za vse tržaško gospodarstvo.

Se zanimivejši bi pa bil, če bi mu dali od časa do časa še malo drugačno formulo. Potrebno bi bilo malo več domiselnosti, da ne bo postal monoton, vsako leto bolj podoben prejšnjemu.

Novo sredstvo proti koloradskemu hrošču

Koloradski hrošč ali krompirjevec (dori-fora) je pri nas že kar udomačen in težko se ga bomo popolnoma rešili. V vseh državah je sicer obvezno pobijanje tega škodljivca, a kaj, ko nekateri kljub vsemu ne izvršijo svoje dolžnosti. Če se ga bomo kedaj popolnoma rešili, bo to posledica kakšnega obrambnega sredstva v naravi sami: ali se bo pojavil kakšen najezdnik in se dovolj razširil ter uničil škodljivca, ali ga bo uničila posebna, samo zanj nevarna kužna bolezen.

Za zdaj pa nam dela koloradar veliko škodo. Ta je še toliko večja, ker postajajo neučinkovita mnoga sredstva, ki so ga v prejšnjih letih uničevala. Sredstva na podlagi DDT, gammesana, lindana in še druga, mu ne škodijo več. Panam, arzenati in še nekatera druga sredstva pa ga še uničijo.

Tem sredstvom se je pridružilo letos še novo, ki je patent nemške družbe Schering in se imenuje »Carbamult«. Če bi hoteli imenovati to sredstvo po kemični sestavi, potem je to »3 - metil - 5 - isopropil - fenil - N - metil carbamat«. Učinkuje pa proti

koloradarju na vse tri temeljne načine: z dotikom, zadušenjem in zastrupljenjem prebival.

Carbamult se dobi v trgovini v porcijah po 5 kg in 1/4 kg. To je zelo droben prah, katerega je potrebno raztopiti v vodi, in sicer porcijo 1/4 kg v 600 litrih vode, kar za začetek zadostuje za poškopljenje površine 1 ha; če pa je krompirjevica velika, je potrebno poškopiti vsak hektar z najmanj 800 litri. — Seveda vedno ostane boleča zadeva cena. Koliko stane? Cena je 2.600 lir za en kg carbamulta.

Od carbamulta ne dobijo krompirjevi gomolji nobenega neprijetnega okusa kot od gammesanov.

TRAJEKT »TINTORETTO«

1. maja bo začel voziti med italijansko in jugoslovansko obalo na Jadranu italijanski trajekt »Tintoretto«.

Podoben je jugoslovanski ladji »Liburnija«, ki je poleti plula na progi Zader-Ancona-Zader.

OD ČOLNOV DO JAHT IN KITOLOVK

Na peti mednarodni pomorski razstavi v Genovi sodeluje nad 500 razstavljalcev iz 18-ih držav, zlasti iz Italije, Velike Britanije, Francije, Nemčije, Švedske, Združenih držav, Japonske in Avstralije.

Glavne letošnje novosti so 62-tonska kitolovka, ki stane 150 milijonov lir, motorni čoln Jamesa Bonda z imenom »PLAYMATE«, ki stane dva milijona 700 tisoč lir, ter majhne cenene barke.

ZAKAJ PREPROSTO, ČE GRE ZAPLETENO

Kot je nedavno izjavil generalni direktor jugoslovanskih železnic, ing. Marjan Dermastja, sta tarifni območji Beograd in Zagreb zavrnili predlog ljubljanskega železniškega tarifnega območja za poenostavitev obračunavanja novih železniških tarif.

Te zahtevajo po novem ogromno nepotrebnega birokratskega dela, tako da so morali nastaviti precej novih uslužbencev za računanje, in tudi sprevodniki so se spremenili v izpolnjevalce formularjev in računarje, kot toži tisk.

Na vsakem tarifnem območju so namreč v veljavi drugačne tarife za prevoz blaga in potnikov.

VIRGILU ŠČEKU V SPOMIN

Videč sovražne obraze in hude pretnje, si g. Gorkič ni mogel drugače pomagati, ko da se je vdal. Med neprestanimi grožnjami drhali se je za silo oblekel, se poslovil od plakajočih in prestrašenih otročičev in odšel na cesto.

Tam so ga posadili v avtomobil. Imel je sijajno spremstvo: osem oborožencev s palicami in samokresi. Ko je avtomobil pripeljal

naprej odreka sposobnost za pošteno in pravično vladanje.

Ako bi želela fašistovska stranka zastopati tudi Slovence v parlamentu, bi bila postavila na svojo listo primerno število naših kandidatov. Tega pa ni storila, ampak je prepuстила, da si svoje zastopnike sami izvolijo.

Po shodu so se zborovalci v »prijateljstvu« razšli. Fašistovski kolovodje so našemu pristašu Vuku prijazno podali roko. Ali kasnejši dogodki so pokazali, da so pripravljali zanj primerno fašistovsko mazilo.

Naši pristaši, med njimi Vuk in Pelicon, so stopili po shodu v gostilno Marušič. Kmalu pride neki italijanski fašist in pozove oba ven, češ da želi neki gospod z njima govoriti. Ker pa je ta »gospod« po nerodnosti italijanskih napadalcev že poznan, sta oba naša pristaša izginila pri zadnjih vratih gostilne na polje.

Ko so odhajali gostje iz gostilne, so fašisti zaman povpraševali po Vuku in tovarišu. Preiskali so vse gostilniške prostore, a dobili niso, kar so želeli. Oboroženi s koli in samokresi so divjali po vasi. Preiskali so vse poti in dvorišča.

Oblegali so Vukovo hišo, v kateri je trepotala soproga z 8 nedoraslimi otroki, tolkli na vrata in zahtevali, da pride Vuk ven. Na odgovor najstarejše 15-letne hčerke, da ga ni doma, so odšli, a se ponovno vrnilo.

To iskanje in obleganje je trajalo do 1 in pol ure po polnoči. Po vasi so streljali in kričali.

Kraljevi karabinjeri, osem po številu, ki so se pojavljali točno ob 10. uri v vsaki gostilni, ki še ni zaprta, niso ta večer videli in slišali tega, kar je videla in slišala cela vas.

(Dalje)

„Voditelj“ je bil njegova vest

Na procesu proti profesorju Leibbrandu v Stuttgartu je obramba zahtevala danes oprostitev obtoženca, ki ga sodijo, ker je dal ustreliti med vojno 22 italijanskih delavcev, ki so bili dodeljeni nekemu oddelku nemške vojske.

Branilec, advokat Hans Laternser, je trdil, da na procesu ni bilo mogoče ovreči obtoženčevega zagovora, češ da so bili Italijani ustreljeni na višje povelje.

Kot znano, je Leibbrand ves čas trdil, da je prejel povelje za ustrelitev italijanskih delavcev od svojega direktnega predpostavljenega, to je majorja Dernischa, ki pa je to zanikal.

Sodba bo verjetno izrečena v petek.

Leibbrand, ki je strokovnjak za promet na vprašanja, je bil že enkrat oproščen, a je moral na zahtevo nemške javnosti še enkrat pred sodišče. Izgubil pa je kljub oprostitvi svoje profesorsko mesto na neki švicarski univerzi, ki si ga je znal preskrbeti po vojni, morda v upanju, da bo tam bolj na varnem in da se ne bo zunaj Nemčije nihče več spomnil njegovega zločina. Kajti neglede na to, če je res dobil povelje od svojega predpostavljenega, bi ga ne bil smel izvršiti, ker je bilo nečloveško.

Sicer pa je izgovarjanje na predpostavljeno značilno za vse nacistične zločince in je tudi razumljivo, ker so svoje možgane in svojo vest, pa tudi vse svoje dostojanstvo in pravico do lastne odgovornosti vdinjali totalitarni državi in »voditelju«. Vsak je imel namreč kakega predpostavljenega, kateremu je lahko naložil odgovornost, in tako bi vsa odgovornost padla pač samo na »voditelja« — če bi ta logika zločincev držala. Bog je dal namreč vsakemu človeku lastne možgane in svojo vest, prav enake, kot »voditelju«. Sam je kriv, kdor jih ne uporablja.

194. Dr. E. BESEDNIAK

v Gorico v ulico Via Tre Re, v bližino sedeža goriškega fašja, so gospoda Gorkiča posadili na cesto in mu nad zopetnimi pretnjami dali svobodno pot.

FAŠISTOVSKÉ LJUBEZNIVOSTI V MIRNU

V četrtek, 3. aprila, se je vršil v Mirnu volilni shod fašistovske stranke. Kot glavni govornik je nastopil rihemberški Cigoj ter poleg njega še par drugih s kratkimi govorji.

Vsi so poudarjali le eno: kdor ne voli za fašistovsko stranko, voli proti vladi ter proti državi. Slovenci se morajo ukloniti in voliti, kakor zahteva Mussolini, drugače ne dobe od države nič ter si nakopljejo hudo sovrašтво.

K besedi se je oglasil tudi naš pristaš Anton Vuk ter izvajal: Za splošno volilno pravico smo se morali pred leti šele boriti. Danes jo imamo. To pravico nam priznavajo državni zakoni.

Ta zakon je sicer prikrojen tako, da nudi najmočnejši stranki dve tretjini poslancev, prepušča pa ostalim strankam kot manjšinam eno tretjino. Kdor trdi, da se vladajoča stranka ne bo ozirala na te poslance, ta ji že za-

Njihova moč je seveda bila različna, gotovo so bili časi, ko so samo životarile, ali pa bile za krajši ali daljši čas opuščene. Toda ne toliko, da bi zemlja, ki jo je prazgodovinsko prebivalstvo prvega tisočletja pred Kr. napravilo kulturno, postala zopet popolnoma pusta in prazna, ostala je še vedno vabljiva za novo prebivalstvo, končno za Slovence. In ti so svoja prva verska središča, fare in samostane, ki so bila hkrati tudi kulturna in organizacijska središča, skoraj redno postavljali prav tja, kjer so bili stari halštatski centri. Med prafarami na slovenskem ozemlju srečamo vsa pomembnejša najdišča iz halštatske dobe. Naštetimo samo izbor imen z Dolenjske: Šmarje, Šentvid pri Stični, Trebnje, Mokronog, Šent Rupert, Mirna peč, Bela Cerkev, Novo mesto, Šentjernej, Sv. Križ pri Kostanjevici. Mnoga imena so nam razumljiva le, če poznamo prazgodovinsko naselitev!

To je zunanji trdni okvir naših razmišljanj. Ob dejstvu, da naši predniki ob svojem prihodu niso krčili ledin, ampak vedno naseljevali že kultivirano zemljo, je jasno, da se imamo za ta usodni prostor slovenske zgodovine zahvaliti pionirskemu delu in naporom naših prednikov.

Drugo je seveda vprašanje, kaj nam je ta prostor neposredno dal, kako močno je preoblikoval in usmeril naše duhovno in gospodarsko življenje, kakšen je njegov delež v naši krvi. Kako močna je bila torej kontinuiteta starega prebivalstva, kako močno mešanje staro in novoselecev in koliko je antična civilizacija, upravna organizacija, antična duhovna kultura našla neposredno pot v življenje došlih Slovencev.

Tu je odgovor težji. Predvsem zelo slabo poznamo življenje Slovencev v novi domovini prvi dve stoletji, ki sta bili za to srečanje odločilni. Pri presoji kulture naslednjih stoletij pa je težko ločiti, kaj smo sami vzeli neposredno iz antike in kaj že po germanskem posredništvu. Vsekakor vemo, da so se Slovenci srečali s starimi prebivalci, imenovali so jih Vlahe, in da so od njih prevzeli mnoge pridobitve materialne kulture in gospodarskega

5

SLOVENSKA PRAZGODOVINA

Dr. STANE GABROVEC

življenja. Prav tako govore o tem srečanju imena za reke, gore, kraje, ki so predсловanskega porekla. Na Bledu nam je arheologija odkrila tudi celo grobišče, ki pripada staroselskemu prebivalstvu in sega v čas, ko so naše kraje gotovo že naselili Slovenci.

Dokazov za to srečanje bi lahko našli še več in nedvomno jih bo arheološka veđa še mnogo odkrila, večjih in prepričljivejših. Težje bo že določiti, kako močan je bil v starem romanskem prebivalstvu, s katerim so se srečali Slovenci, delež domačih predrimskih prebivalcev. Toda vsi ti dokazi srečanja, pa naj bodo še tako pomnoženi, ne bodo mogli mimo osnovnega tragičnega dejstva: Slovenci nismo nadaljevali mestne kulture, ki jo je Rim že postavil na našem ozemlju, ampak prazgodovinsko. Mesta smo opustili v ruševinah, ali pa se ustavili pred njihovimi obzidji in naslonili svoja nova naselja po neki železni logiki na robove nekdanjih prazgodovinskih halštatskih gradišč. Nasprotje mesta in gradišča moramo vzeti seveda v celotni vsebini: v mestnih ruševinah smo pustili zakopano tudi višjo organizacijo, višja pravila sožitja in vladanja, prava, ki ga je Rim tako učinkovito izoblikoval tudi za bodoča evropska stoletja; z eno besedo višjo civilizatorično stopnjo življenja in sožitja, pa tudi velik del antične kulture. Od tod naša tolikrat v preteklosti tragično občutena in tudi zlobno nam očitana nedržavotvornost, ki seveda ni prirojena napaka, ampak nenaučena lastnost. Prvega učitelja smo preganili sami ali pa se skrili pred njim in obstali pred njegovim obzidjem.

(Dalje)

ŠPORTNI PREGLED

Spored tekem A skupine

Ker se svetovno prvenstvo v hokeju na ledu bliža z velikimi koraki, so prireditelji že razporedili tekme A skupine, ki bo nastopala v Ljubljani, in B, ki bo igrala v Zagrebu. C skupina bo nastopala na Jesenicah. Spored tekem A skupine, kjer se bodo reprezentance borile za svetovni naslov, je naslednji.

3. MAREC
10.00: SZ — Poljska
13.30: CSSR — NDR
17.00: Švedska — Finska
20.30: ZDA — Kanada

4. MAREC prosto
5. MAREC
10.00: Kanada — Poljska
13.30: CSSR — Finska
17.00: Švedska — NDR
20.30: SZ — ZDA

6. MAREC
10.00: CSSR — Poljska
13.30: Kanada — Finska
17.00: Švedska — ZDA
20.30: SZ — NDR

7. MAREC prosto
8. MAREC
10.00: Švedska — Poljska
13.30: SZ — Finska
17.00: CSSR — ZDA
20.30: Kanada — NDR

9. MAREC
10.30: Finska — ZDA
17.00: Poljska — NDR

10. MAREC
13.30: CSSR — Kanada
17.00: SZ — Švedska
11. MAREC
10.00: Finska — Poljska
13.30: NDR — ZDA
17.00: CSSR — Švedska
20.30: SZ — Kanada
12. MAREC
17.00: Poljska — ZDA
20.30: NDR — Finska
13. MAREC
11.00: Kanada — Švedska
16.00: CSSR — SZ

Z Goriškega

»STUDI GORIZIANI«

Izšel je 38. snopič goriškega znanstvenega obzornika »Studi Goriziani«, katerega izdaja Goriška državna knjižnica pod uredništvom dr. Guida Manzini. Pričujoči zveček je posvečen Dantejevi sedmi stoletnici. Kar pa nas Slovence zanima pri tej številki, je dejstvo, da prinaša večina strani prispevke iz slovenskega slovstva.

Na šestindvajsetih straneh objavlja knjižničar iz Nove Gorice Marijan Breclj bibliografijo slovenskih prevodov in del o Danteju. Spis je posvečen spominu slovenskega dantologa Alojzija Resa. Breclj je zbral z izredno natančnostjo vsa slovenska dela o Danteju od leta 1855 do danes; navaja tudi, kar se pripravlja o velikem pesniku za natis: celotni Debeljakov prevod Božanske komedije in Capudrovi izbrani odlomki, ki bodo izšli v Ljubljani.

Daljšo razpravo, ki se tiče slovenskega slovstva, je prispeval italijanski prevajalec Ezio Martin, profesor v Lyonu. Martin, ki ima ženo in sorodnike iz Baške grape, je znan kot prevajalec Bevkovih del.

V tej številki pa razčlenjuje na petnajstih straneh delo Ivana Preglja s posebnim ozirom na toliminske kmečke punte. V tej zvezi poudarja zlasti Fregljeve Tolmince, roman Stefan Golja in njegovi ter Plebanusa Joannesa, katerega ocenjuje kot poglavitno pisateljevo delo. Ne držijo pa kritike uvodne opomnje, da je Pregljev sloves po drugi svetovni vojni zatemnel.

Pravilno pa poudari, da bi moral tudi Ivan Pregelj najti tako dovoljšenega slovstvenega kritika, kot je France Koblar za Simona Gregorčiča.

V lepi zunanji obliki prinaša 38. zveček »Studi Goriziani« še več člankov o pesniku Biagiu Marinu, Dominijev oris starih tradicij iz Posočja in Tavanov o umetnosti na Goriškem, posebno o palah v furlanskih cerkvah, v cerkvi sv. Ignacija na Travniku in o umetniku Josipu Tominzu.

Zaključiti moramo s pohvalo, da si uredništvo te edine goriške revije z verno prizadeva predstaviti slovenski kulturni svet italijanski javnosti.

UKRADENA SLIKA

Po mestu se govori o ukradeni sliki iz dvorane na goriškem gradu. Policija še ni izsledila tatu, tudi še ni pojasnjeno, kako je mogel zlikovec odnesti umetnino kljub plačanim paznikom.

Najbolj na se zanimajo poznavavci umetnin za to, kakšno vrednost predstavlja podoba »Svetega Janeza«, pridigarja v puščavi. Sprva so menili, da gre za manjvredno platno. Zdaj se pa že slišijo drugačne sodbe. Slika je posnetek Tintorettovega izvirnika. Vendar pa je mojstrovina delo precej dobrega neznanega umetnika beneške šole iz 17. stoletja.

Slika je darovala goriškemu deželnemu svetu grofica Frapporti že leta 1907. Ta jo je pa izročil muzejski upravi. Podoba je romala iz muzeja v muzej in je končno dobila svoj prostor v grajskih sobanah. Na podlagi inventarnih seznamov so umetnostni zgodovinarji zdaj ugotovili, da znaša vrednost ukradene slike okoli pol milijona.

S TRŽAŠKEGA

»PAKETARJI« SE JE BODO SPOMINJALI

V torek so podrli nizko stavbo pred Pomorsko postajo na tržaški obali. Stavba je služila v letih po drugi svetovni vojni carini za pakete v tujino in marsikdo, ki je takrat pošiljal iz Trsta pakete z živili in drugim sorodnikom in prijateljem v Jugoslavijo ali tržaškim izseljencem v Ameriko in Avstralijo, jo ima dobro v spominu.

Stavbo je v nekaj urah do tal podrli velik žerjav — ali bolje »kozorog« — ki ga je upravljal en sam delavec. Pod vsakim sunkom mogočnega kljuna se je zrušil velik kos zidu. Gruče radovednežev so stale okrog in gledale, kako padajo kvadratni metri zidu v oblakih prahu.

Obala je tako očiščena še ene stavbe, ki je bila bolj v napoto kot korist, četudi ni bila ravno grda. Zdaj prideta bolj do veljave širina obale in pročelje Pomorske postaje.

NAFTOVOD TRST - INGOLSTADT

Pri gradnji naftovoda Trst - Ingolstadt je bil storjen nov korak naprej s tem, da so dokončali zanj predor pod Visokimi Turmi. Predor je dolg 7 kilometrov in 212 metrov, in je v višini 1500 metrov. To je najvišja točka na vsej dolžini naftovoda. Vrtanje predora je trajalo eno leto.

Naftovod Trst - Ingolstadt bo dolg 460 kilometrov, od katerih bo odpadlo na italijansko ozemlje 140 kilometrov, na avstrijsko ozemlje 160 km in 160 km tudi na zahodnonemško ozemlje.

ŽENA IN DOM

Zaupno

Kaj rade govorimo o negi obraza, polti, las, o eleganci v oblačenju, o modi in o vsem, kar zadeva našo osebo, ki bi morala biti, kot se pravi, vedno do potankosti nared, prikupna in prijetna za pogled. A nekateri deli našega telesa, ki še posebno kažejo, če ga res negujemo, ponavadi niso deležni posebne pozornosti.

Recimo, komolci: koža je na tem mestu suha, otrdela in le do 15 let stara dekleta jih lahko kažejo brez strahu. Da si ohranimo tudi tu kožo prožno, ni dovolj, da si komolce umivamo kot običajno. Mrtvo in trdo kožo je treba odstraniti z drugimi sredstvi, recimo z limoninim sokom ali s kozmetičnimi preparati, ki so v prodaji. Priporočljivo je mlečno-bela tekočina »PRITY« s katero si masiramo komolce, kolena, gležnje in pete na nogah in ki brez vsakršnih škodljivih posledic odstrani povrhnjico. Koža postane mehka, in če jo vsakokrat še natremo z mastno kremo, bomo kmalu opazile vidno izboljšanje.

Pobožajte sedaj zunanjo stran Vaše nadlahti. Ste zadovoljne? Je polt gladka in nima majhnih hrupavih pičic? Ženske lahti bi morale biti nekaj lepega, saj so bile roke vedno predmet risarskega ustvarjanja, pa tudi moda nas sili, da kažemo do ramen gole roke. A kdaj je kaj lahko izpostavljen vsem očem, ne da bi nas spravilo v zadrego? Samo tedaj, če je brezhibno in negovano. To bi morale imeti pred očmi vse ženske, posebno danes, ko zakrivamo vedno manjše površine telesa.

Poleg običajnega in stalnega negovanja našega telesa je treba še posebej paziti na te kritične točke: ženske srednjih let, ki še dajo nekaj nase, naj se le zatečejo k masaži okončin, če je potrebno, dekleta pa naj pazijo, da ohranijo tisto, kar jim mati narava še daje v njihovi letih.

To, kar sem vam svetovala, bi bil nekaj plastičnega posega, to se pravi, odstranjevanje vrhnje plasti mrtve kože, in to pač ni težko, bodisi z različnimi umetnimi preparati, bodisi s preprostimi pripomočki, ki so nam vedno pri roki.

MARTINA

SLOVENSKO GLEDALIŠČE V TRSTU

PREDSTAVE V KULTURNEM DOMU

V četrtek, 17. februarja ob 21. uri
V petek, 18. februarja ob 21. uri
V soboto, 26. februarja ob 21. uri
V nedeljo, 27. februarja ob 16. uri

Carlo Goldoni

GROBIJANI (GRUBJANE)

komedija v dveh delih
Režija: JOŽE BABIČ

V MALI DVORANI KULTURNEGA DOMA
V četrtek, 24. februarja ob 21. uri (premierska abonma); v petek, 25. februarja ob 21. uri (abonma I. ponovitev); v soboto, 26. februarja ob 17. uri (študentski abonma)

Samuel Beckett

ČAKAJOČ NA GODOTA (PRIREDBA)

POSLEDNJI TRAK

Prodaja vstopnic vsak dan od 12. do 14. ure ter eno uro pred pričetkom predstav pri blagajni Kulturnega doma.

V četrtek, 24. t. m. ob 20.30 v Boljuncu
V petek, 25. t. m. ob 20.30 v Trebčah

William Shakespeare

SKOZI ŽIVLJENJE recital

Izvajajo JOŽKO LUKEŠ

Janko, Metka, Boter Slama,
zdaj ne ločijo se več
Carovnijo, hudobi'o
je požrla vroča peč!
Skupaj bodo zdaj živeli,
žalosti pri njih ne bo!
Se poskočne bodo peli,
holadri! To bo lepo!

OTROŠKO PUSTNO RAJANJE

V nedeljo, 20. februarja ob 15.30 uri
V KULTURNEM DOMU V TRSTU

Začetek ob 15.30!

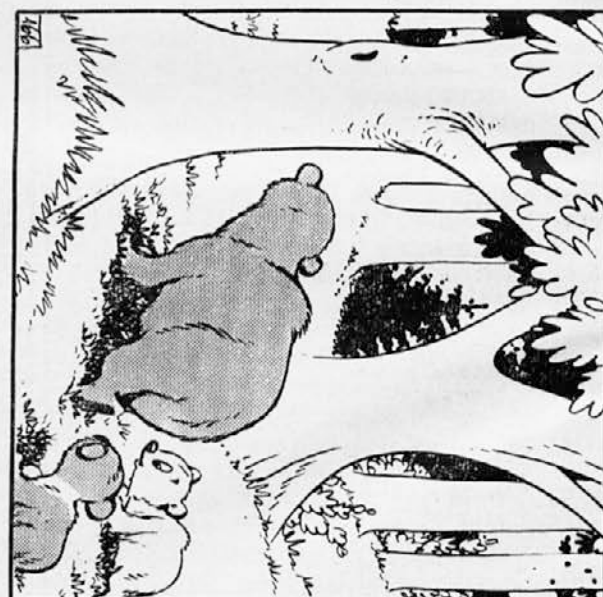
Rezervacija miz pri blagajni Kulturnega doma vsak dan od 12. do 14. ure ali na telefonu 734265.

ZA
NAŠE
NAJMLAJŠE

Snežek

29

piše in riše
Miki Muster

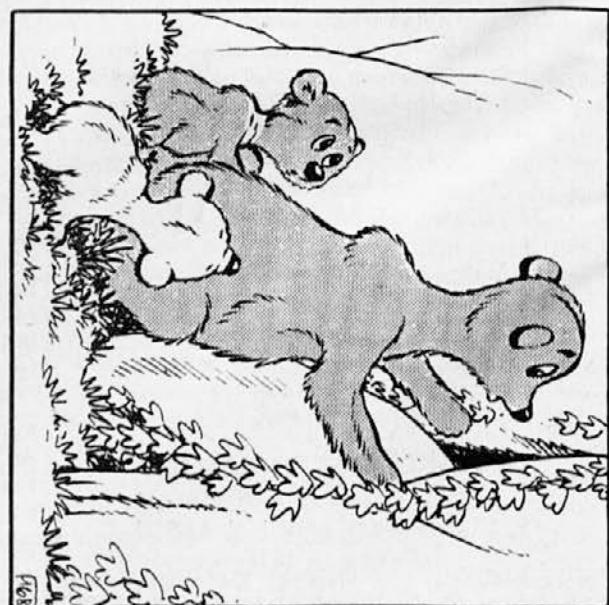
166. Ko so pojele vse ribe, so se podali v gozd, kajti sonce je začelo močno pripekati in v hladni senci so se počutili mnogo boljše. Kolečarili so med stolinimi bukavami in hrasti. Mladica sta bila židane volje in sta tekala okoli stare, ki je počasi hlačala skozi goščavo.

167. Prekoračili so majhen in gost smrekov gozdiček in se nenadoma znašli pred strmo skalnato steno. Kosmatinka je s svojimi majhnimi očmi takoj odkrila razpoko med skalami. Dvignila je smuček in nekajkrat posmrknila, toda nič sumljivega ni zavohala, zato se je približala temni špranji.

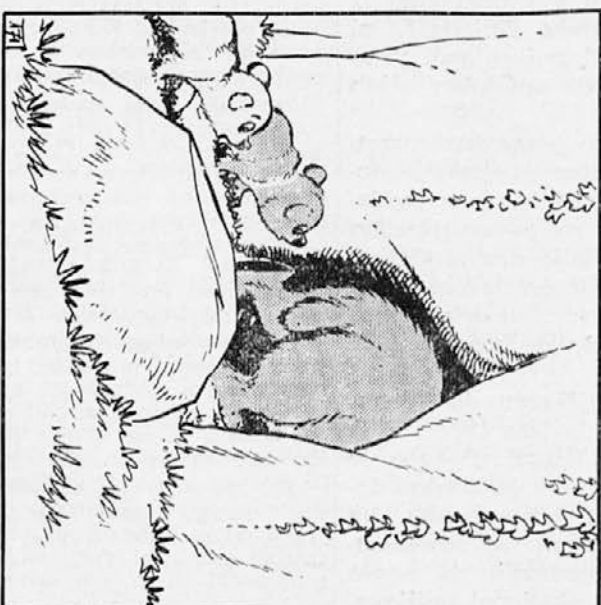
168. Bilo je očito, da nihče ne prebiva v njej, kajti vhod je bil gosto zarasčen z visoko travo in cvetalkami. Ko se je staka prepričala, da ji ne preči nevarnosti, je s šapo odrinila rastlinsko zaveso in si ogledovala razpoko. Bila je preozka, da bi lahko zlezla skoznje.

169. Vhod je moral biti svojčas precej širok. Skala, ki ga je zapirala, se je pozneje utrgala na strmini in se zavalila predenj. Zdaj jo je Kosmatinka ocenjevala. Se bo dala odvaliti? Če se posreči, bodo imeli najljepši breg, kar si ga morejo želeli. Prišla je in potegnila. Skala se je zamajala.

170. Medvedka je z ostrimi kremplji odstranila travo in zemljo izpod težkega kamna. Zdaj mora pasti. Objela ga je in napela vse svoje moči. Skala se je nagnila. Zdaj sta prišočila mladica. Zleza sta v razpoko in se uprla z vsemi štitimi. Se en napor in vhod v volino je bil prost.

171. Ogledali so si breg. Bil je najboljši, kar si jih lahko medved požel. Prostoren, hladen in skrit nepoklicanim očem. Kosmatinka je najprej prevohala vse kote, potem pa pomirjena legla z glavami proti izhodu in zadremala. Mladica sta se stisnila k njej in kmalu so vsi trije sladko sanjali.